

YEJ KIIJTOJ ALTEPETALNECHKOL
IGA ITATKINEKILISMEJ
ALTEPEMELA'TAJTOLMEJ

Expoali sepa nechkol
68 ijtol tekipanol
Pan nechkol sekantil tatapowal motajtolmakaj
Ateyi te motitanis pan *Comision principal (A/61/L.67 y Add.1)*
61/295 Moijtoj pan nechkol mia' altepetal iga itatkinekimej altepemela'tajtolmej

Pan weyi nechkol
Achtosan kua' áya mokawiltia pan tajko ijkuilol yej kichij *Consejo de derechos Humanos*, pan *junio* mesti sempoal chiknawi tonal 2006 xiwi', kan monechkolo iwan moyeitta' ijtol sekantil iga altepemela'tajtolis, kiejlanto' ken moijtoj pan 61/178, yej mochij pan sempoal tonal *diciembre* mesti 2006 xiwi', kan moijtoj iga ma moweyakilti tonal iga ajachi ma monextijtía inij ijtol, ómpaya kua' tantiájkiya iga tatajtantia, iwan na'ya iga monechkolo,
Kiijtowajewa iga kiyeyta inin ijtol yej kisa' pan altepetalnechkol *Naciones Unidas*, ijkin kawi'

107ª_sesion plenaria
12 de septiembre de 2007.

Sekan pan inin ama'

YEJ KIIJTOJ ALTEPETALNECHKOL IGA ITATKINEMILISMEJ
ALTEPEMELA'TAJTOLMEJ

Kan nechkolol,

Pan inejnenka ama ijkuilol yej kichij altepetalnechkol iwan itajlantil iga ma mochiwa ken motekimakakej inewi altepemayomej ken kiijtowa ama ijkuilol,

Kiojpaijtowaj iga nóchisan altepemela'tajtolmej ijkompamej kensan sewo' altepemej pan itajtolmej e' ayej inkompamej pan itajlanmikilismej iwan itapialmej ken inemilismej, nochisan inimej iejlantil mamoyeyta amo ma moitta ken tepal,

Kitawelijtowaj iga nóchisan inimej altepemej kiye'nextia newi tali, kixojxochiwia iwan ikiapayonemilis,

Moijtojtia iga ono' yej kiijtowa iga nóchisan yej kichiwaj altepeikninwan te ayektiti', aman kijtowaj iga kena yekti, awel iga inonsan ma mowitekto tokninwan,

Moijtojneki iga néwisan pan inemilis, altepechanimej ma moyeitta amo ma mopijpinajti, Kejkensan kimati iga newi inonmej altepemej poxsan kiwitekkej iga kitakuijkuilijkej kua asikej yej wejkachanej iwan nij mochantikoj, motatkinekikej inewi yej ijjaya itatki altepechanimej iwan inan yejamen awelij motalkitskij iga wel ma chikawayakan imatikamej,

Tajlanmikij aman iga moneki nimaninsan, kénasan ma moyeitta inemilimej, ken iga monechkowaj, ken iga tataniaj, ken monejntiaj ken kitenewiaj itotajtsimej, néwisan ken ikiapa yolasikej pan italmej,

Tajlantókejno' iga kénasan ma moyeitta yej mela'tajtowaj iwan ma mopayini inin itatkinekilimej ken moijtowa pan nechkolis altepemayomej,

Ma paktokan iga inochimej altepemela'tajtolmej ma isakan sej pan inemilimej, pan itekipanolmej pan itajlantilimej, ma polijtia newi ke' kikechtamiaj iwan kipijpinajtiaj,

Nikwelmatito' iga newi te kichijtokej altepemela'tajtolmej ijya iga maye'onokan, ma weyyakan ken itajwewetkej kinextilijkej,

Moijtowa néwisan te kimatij kichiwaj altepechanimej ijya iga ma momanawi talchantil, kimatitokej ken tapiwiaj iwan ken tamatij iga newi kuayoj ma kixmati wan ma kimanawi, Ma moitstia tejteikninmej pan sewo' altepemej, amo ma ono kuesolis, ma tawel onókansan,

Ma moyeitta teikninmej, ken kiskaltiaj ipilowan, ken kimachtiaj, nochi altepemela'tajtolmej ma moyolmelawakan ken kiijtowa imanawilyo kokonemej,

Momatito iga newi te moijtowa sekan altepemayomej iwan altepemela'tajtolmej yej wejkachantitokej kiyeitta inochimej iwan moyolmiktiaj,

Moejlantia iga newi yej moijsajtia yekti iga mayeonokan altepechanimej iwan altepemayomej,

Kixmatitia pan ama ijkuilol yej kichij altepetalnechkol, *Pacto de Derecho Económicos, Sociales y culturales* iwan sekantiltajtol *Internacional de derechos Civiles y Politicos* iwan *declaración de Viena* kitajtolmakaj iga imatika ma weyyakan pan inemilimej altepemela'tajtolmej,

Pan inin ama ijkuilol mokawiltia iga ni se altepe' welij momakawas, nochi ken ijkuilijto' nigaj inon motajtolmakas.

Mowelmatito' iga inin ijkuilol ijya iga ma moyeittakan nóchisan altepemej iwan altepemayomej, amo ma moixitakan,

Momatiltia iga nochi altepemayomej ma kiyolmakakan newi tekipanolmej iwan ma motekimakakan iga ma kittakan iye'nemilismej altepemela'tajtolmej iwan welij ma kimanawikan pan iye'nemilismej, ma kimanawikan kan kipinajtiaj.

Kimatito' iga Altepetalnechkol nochipa yawi kiittati iwan yawi kimanawiti newi altepetajtolnemilis,

Kimatito' iga pan inin ijtol ono' itaksayan tajtolmej, iyeittalis iwan imanawilka kiixmatito' néwisan Altepetalnechkol,

Kiixmatitokej iga inimej altepemej kan mela'tajtowaj ma moyeittakan, néwisan te kimatij ijya iga ma isatokan iwan ma moskaltikan,

Momatito' iga ayá' ijkompagej ijyas tajma' kan moskaliwij, pan katiapa altepe' weyaj, tejtepa kimatij kichiwaj iwan kempa kichiwaj,

Motajtolxitoma ijtol yej Altepetalnechkol kinextia iga itatkinekilis altepemela'tajtolmej, ken ijkuilijto' iga ma ono' palewilis wan ma moye'itakan:

Se powal

Nochi yej mela'tajtowaj, kipia iye'nemilismej iga wel makichiwakan nochi yej kiyeyta ken kiijtowa amatanawatil yej mochij pan Altepetalnechkol (*Naciones Unidas*) pan noyan ikakistilis *Derechos Humanos*.

Ome powal

Altepemej iwan yej mela'tajtowaj achonsan ijkanemilismej kipiaj iwan achonsan itajpalmej, awelij ma kipinajtikan pan inemilismej iga inelwayo ono' pan iyixneska

Eyi powal

Altepemela'tajtolmej imatikamej welij kiijtowaj ken ijyas inemilismej. Yejamen kiijtoskej ken ma nemikan pan iye'nemilismej iwan ken ma motapialikan.

Nawi powal

Altepemela'tajtolmej, inán wel yejamen kiijtowaj te kichiwaj, welij kitapejpenaj yejamenan ken iga wel ma motekimakakan ipan iyaltepemej, ijkónsanno welij kikuiskej ipati' iga ma kixtawakan yej yejamej kiyeyttaj iga kichiwaj.

Makuil powal

Altepemela'tajtolmej ma kichijtoker ken iga wel mayeonoker iwan ma kipalewikan iga amo ma poliwi nochi yej kipiāj, welij nemij pan nejnechkol kan motokawia tekiwajmej kan moitta ken moasiltia tomin iga altepemej iwan altepemayo.

Chikuase powal

Nochi toikniwan yej mela'tajtowa welij motatkimakaj iga ma mochantijto pan se altepetal.

chikome powal

1. Toikniwan yej melatajtowaj yekti ma onoker iwan ma yeonoker, amo tejté ma kichiwilikan, nochipa ma kiyeittakan.
2. Altepemela'tajtolmej yekti ma nechkachtitoker, nochipa ma tawel onoker, amo ma kikuejkuesoker, ma kiyeittakan iga yejanen se'pa altepe, awel agaj kichiwa iga ma poliwi inín altepe' kan onokej yej mela'tajtowaj niga ma kitekiwigakan kokonenemej pan sewo' altepe kan aya' kixmatij.

Chikueyi powal

1. Altepemej iwán yej mela'tajtowaj awel kipiāj iknochiwalis kansan ma poliwi ikiapa itamatilismej.
2. Altepemayomej kichiwassej ye' tekipanol iga amo:
 - a) Amo ma kipojpoloker altepemej pan imela'tajtolmej, itamatilismej iwan inelwayoixnextil;
 - b) Amo ma kitakuijkuilikan pan ichantal, pan itekipanol iwan pan ital;
 - c) Amo ma kitekiwigakan kanaj kan welij kipojpolowaj iwan welij kipolowiliaj itawelnemilismej;
 - d) Amo ma kitekinechkoker iwan ma kitekinejntikan
 - e) Amo ma monawatilti iga yej mela'tajtowaj ayá' kipia itajpalkamej

Chiknawi powal

Altepemela'tajtolmej kitatkimakaj iga ma mochantaliker pan se altepetal, tajma' ken inemilismej altepe'. Awelij keman kipinajtiaj.

Majtal powal

Altepemela'tajtolmej awelij kikixtiskej pan italchanmej. Awelij kiwigassej pan sewo' altepe' kua ayá' motenmakaj imatikamej iwan ayá' achto kimatiltiaj kan kiwigassej. Awelij kiwigassej kua' áya motajtoltiaj iwan majasij iga ke' tataniskej iwan ken kikuepaltiskej.

Majtal se powal

1. Altepemela'tajtolmej welij nochipa ma kiyejyekoker itamatilismej yej ikiapa momachtijkej ken ijtotilis, tapopochwilis, takuikalis, nochi yej ikiapa, yej aman iwan yej mosta kipiassej, nochipa ma kimanawikan.

2. Altepemayomej welij kikuepaj te kipojpolowilijkej altepemela'tajtolmej ken imatilisimej, itotajtsimej iwan inochi itapialmej, inín welij kichiway sekan altepetal iwan altepemayomej kua áchtosan kimatiltijkej iga kitapojpolojkej itatkinemilismej.

Majtal ome powal

1. Altepemela'tajtolmej welij kinextiaj inochi te kimatij, ken iga yejamen tapajtiaj, mijtotiaj iwan tatojtokaj, welij kimanawiaj nochi te kipiay iga ma moixnextikan.
2. Altepemayomej kitajpalmakaskej altepemela'tajtolmej pan inochi inekilismej iwan nochi te kikuiliskej, welij kiojpa kuepaltiskej ichamej, inon itekimej.

Majtal eyi powal

- Newi altepemela'tajtolmej welij ma kipiakan iwan ma kinextikan nochi itamatilismej, inelwa iskaltil, ma kimatiltikan yej nemi moskaliwij, welij kitajtaliliaj itokamej altepemej, welij motokawiaj pan mela'tajtol.
2. Altepemayomej kimachotiskej nochi ke' welij momanawij altepemela'tajtolmej iwan itatkinekilismej, ma motajtolmatikan iwan ma tajtolmatikan pan newi tekipanol, no welij kitaliliaj iga ma kitajtolkakikan pan sewo' takakistis.

Majtal nawi powal

1. Newi altepemela'tajtolmej welij motajtolkakij pan itamachtilismej, yejamen kimatij ken kichiwaskej, ma momachtikan pan imela'tajtolmej.
2. Newi kokonemej yej mela'tajtowaj welij momachtiaj newisan ke' tamachtekiwajmej yej onokej pan altepemayomej tatekimakaj, awelij kinamolitaj.
3. Altepemayomej motajtolsekantiliaj iga inochimej yej yolejkej iwan yej nemi moskaliwij ma momachtikan pan imela'tajtolmej.

Kaxtol powal

1. Altepemela'tajtolmej newi iye'nemilismej iwan itamatilismej ma monexti newi pan tamachtil iwan pan ixnextil sempan nechkol altepemej.
2. Newisan altepemayomej iwan altepemela'tajtolmej mosekantiliskej iga ma kipojpolokan namol tajtolmej kan kipinajtiaj yej mela'tajtowaj, ma kitemojtiakan sekan ken welij moteikninmatij iwan sewo' nechkol tekipanol yej momaka pan inin isatolis.

Kaxtol se powal

1. Altepemela'tajtolmej welij kitemowaj imatikamej ken welij motajtolkakij pan imela'tajtolmej iwan welij kinextiaj te kimatij pan sewo' nawatilyo kan awelij kipinajtiaj.
2. Nochi altepemayomej ma kiyeittakan iga ma momoyawa newi tajtolmatilismej yej ono' pan itsontekon mela'tajtolmej. Noyan kan monextia te mochiwa momakaltia iga te moijtoj ma ijya ken kimatij altepemela'tajtolmej.

Kaxtol ome powal

1. Inochimej welij tekipanowaj nin na' pan altepetal iwan nepa wejka pan altepetal.
2. Altepemayomej sekan iwan altepemela'tajtolmej kimanawiskej kokonemej iga amo ma kitekipanoltikan iwan amo ma kikixtikan pan kaltamachtil itechko tekipanol, ma

kiitstokan iga kokonemej poxsan selikmej, ikajlomej yamani' poxsan iwan welij mopoiposteki, achto ma kiitakan iga ma momachtikan iwan keman welijya tekipanoskej. 3. Newi yej mela'tajtowaj awelij kitejtekipanoltiaj poxsan, awelij kinamol kiixtawaj iwan kinamoltekipanoltiaj.

Kaxtol eyi powal

Welij imatikamej altepemela'tajtolmej kitemowaj te kiye'chivaskej iga ma kimanawikan itatkinakilismej, amo ma kiwitekikan inemilismej. Welij kitokawiaj yejamen a'yej kiixnextiskej pan nochi te kitajtaniskej, nochipa yawij kipiati inechkol nejnemilismej.

Kaxtol nawi powal

Achto momatiltia altepemela'tajtolmej tejté' kiwitekij pan inemilismej yej kichiawaj altepetamanawilmej, mosekantajtoltskej altepemayo iwan altepemela'tajtolmej.

Sempoali powal

1. Inochimej altepemela'tajtolmej motatkimakaj iga imatikamej welij ma tekipanokan ken iga kimatij iwan ijkón welij ma moskaliwikan pan nochi itekipanolmej.
2. Altepemela'tajtolmej yej motapolojkej iwan até' motapialiaj welij kikuepiltiaj inewi te kipolojkej.

Sempoal se powal

- 1.- Itatkinekimej altepemela'tajtolmej iga ma motapialikan pan nóchisan te welij kipiasej iga mayeonokan, néwisan pan inechkolmej, imachtilismej, itekipanolmej, itekitamachtilismej, ipajtilismej, itayejyekantilismej, ichantilismej iwan itawel nemilismej.
- 2.- Iga nochi altepemela'tajtolmej welij maye' onokan, altepemayomej kiitaj tejté' kipolowaj, achto kiixtaliaj iwan kimawilanaj wewejsitsin, siwatkej, kokonemej iwan yej tajlanpolijtokej.

Sempoal ome powal

- 1.- Achto kitachiliskej itatkinakilismej wewejsitsin, siwatkej, chokomej, kokonemej iwan yej tajlanpolijtokej, ken ijkuilijto' pan inin ama ijkuilol.
- 2.-Altepemayo iwan altepemela'tajtolmej sekan kiitaskej iga amo ma kiiknochiwakan siwatkej iwan kokonemej, nochipa ma kimanawikan.

Sempoal eyi powal

Altepemela'tajtolmej itatkinakilismej ijya iga imatikamej welij ma weyiyakan pan iyaltepemej. Yejamen welij motajtolmakaj iga ken welij ma kipiakan tapajtilol, kajlimej, iwan sewo' te kipolowaj. Welij imatikamej kenaj ipatkatominmej ken yejamen kimatij.

Sempoal nawi powal

Altepemela'tajtolmej welij mopajtiaj ken yejamen kimatij, welij ma kipixtokan ipajtilmej, ma kimanawikan iyolkamej iwan nochi te kipiay pan italmej. Welij asij kan tapajtilo yej kichiwa altepemayo.

2.- Inochimej yej mela'tajtowaj nochipa ma ye' onokan. Inochimej altepemayo kiitstoskej iga inin tatkinakilismej ma mochiyto.

Sempoal makuil powal

Altepemela'tajtolmej yekti ma momanawakan iwan italmej, ichan talmej, ia'mej iwan nochisan te kipixtokej, ma kimanawikan iga ma kipiakan keman yej nemi moskaliwij.

Sempoal chikuasen powal

1.- Altepemela'tajtolmej motatkimakaj iga italmej, chantalmej, newisan te kipiay iwan ken kipiay.

2.- Altepemela'tajtolmej motatkimakaj ma kipiakan italmej, ma kitekipanoltikan italmej ken iga yejamen kimatij.

3.- Altepemayomej kiyettaskej iwan kimanawiskej inomej tajli, newi te kipiay pan tajli altepemela'tajtolmej. Nochipa kiittaskej inemilismej iwan ikiapa tamatilismej altepemela'tajtolmej.

Sempoal chikome powal

Altepemayomej iwan altepemela'tajtolmej motajtelsekantiliskej iga ma moixmati tanawatilmej, ikiapa tamatilismej, inejnenkamej iwan ma kiittakan iga italmej ma kisejsemakakan, newi te yej ikiapaya kipixtokej.

Sempoal chikueyi powal

1.-Altepemela'tajtolmej motatkimakaj iga ma kikuepilikan italmej, ichantalmej, newi te kipiay pan italmej kua' kitakuijkuilijkej, kua' kitaxitinilijkej iwan nikeman kimatiltijkej. Kua'ya awelij tayeje'taliaj, nochi te kipolowilijke, kiixtawiliaj, e' achto motajtelsekantiliaj.

2.- Tajma' ken altepemej motajoltijkej ijkon ijyas, kel tajli, ijkómpasan ma kikuepilikan, kel kitalkuilijkej iga sewo' tejte kipiaya, ma kiixtawilikan.

Sempoal chiknawi powal

1.- Altepemela'tajtolmej motatkimakaj iga imatikamej ma kitekipanoltikan italmej ken iga welitij iwan ma kimanawikan newi italchanmej ke' kiyawalojtokej. Altepemayomej ma kipalewikan iga welij ma kiye'itstokan italmej amo ma kitaxijxitinakan.

2.-Ma kiitstokan altepemayomej iga pan altepemela'tajtolmej, amo te ma chapanto ompa ken yej welij popoka, tatsini, iwan welij tamijmiktia. Awelij onos tejté pan altepe' yej tapojpolowa, achto mo matiltia altepechanmej kel yejamen kinekiskej ma kiitokan ken.

3.- Altepemayomej ma tachakan iwan ma kipalewikan se altepemela'tajtol kua' itechko tejtasan kikantewaj ompa ken yej tapojpolowa, popoka pan newi altepe' iwan mikilo, yejamen kénasan ma kitalikan tapajtilmej iwan ma taye katilikan.

Sempoal majtal powal

1.-Awelij tekipanotoskej tapipianimej pan altepemela'tajtolmej, welij tekipanowaj kua' altepechanimej kitajtani.

2.-Kua' kalakisnekiskej tapipianimej pan altepemela'tajtolmej achto motajtol sekantiliskej altepemayo' iwan altepemela'tajtolmej iga ken tekipanoskej, te iga tekipanoskej, keman tekipanoskej. Achto moixnextiaj iwan altepetekiwajmej iwan kimatiltiskej tejté kichiwaskej tapipianimej pan altepe'.

Sempoal majtal se powal

- 1.-Newi altepemela'tajtolmej yekti ma kimanawikan nochi itamatilismej, inemilismej, nochi ke' welij kiitstos yej kiyawalojto' pan kuayoj ken: yolkamej, tapajtilmej, mawiltilismej.
- 2.-Altepemayomej iwan altepemela'tajtolmej mosekantiliskej iga ma kiyeittakan iwan ma kimanawikan inín ijtol manawil.

Sempoal majtal ome powal

- 1.- Imatikamej altepemela'tajtolmej kiijoskej ken iga kitekipanoltiskej tajli.
- 2.-Mosekanpalewiskej nochi yej kipewasnekiskej tekipanol, achto kimatiltiskej altepechanewan, kel yejamen kiyeittaskej welij mochiwas. Nochipa kiittaskej iga amo ma kitakuijkuilikan altepemela'tajtolmej yej ono' pan italmej.
- 3.-Altepemayomej kipasikej iwan kitemoskej nóchisan taixtawilis pan altepemela'tajtolmej iga kitakuijkuilijkej. Kitemoskej ma kipachiwiltikan apismiktilis, ijiyomiktilis iwan tonalmiktilis.

Sempoal majtal eyi powal

- 1.-Altepemela'tajtolmej motatkimakaj iga ma monextikan pan iyaltepemej. Ma monechkokan iwan yej ijkómpasan tajlanmikij, ikómpasan itamatilismej iwan ikiapachiwalmej. Motatkimakajno' iga ma iyyakan ken nóchisan altepechanewan yej onokej pan altepemayo', ma iyyakan achompamej, awelij moalimpamatij.
- 2.- Altepemela'tajtolmej motatkimakaj iga imatikamej ma kitokawikan itekiwajmej ken yejamen kimatij.

Sempoal majtal nawi powal

Altepemela'tajtolmej motatkimakaj iga ma kixitikan inochi yej kikawilijkej itajwewetkej, newi itamatilismej, inejnkatilismej iwan itonalmatimej. Kua' agaj motelwia ma mochiwa kej ijkuilijto' pan talama' yej kiitta tamanawil tanawatil ejlan tatkinekilis.

Sempoal majtal makuili powal

Altepemela'tajtolmej motatkimakaj iga inochimej ma tawel nemikan

Sempoalm majtal chikuase powal

- 1.- Altepemela'tajtolmej yej moyokatijtokej welij moixnamikij, welij mopalewiaj iwan welij monenechkowaj pan se iyojwimej, ken san yej na' iwan yej wejka ono'.
- 2.- Motajtolsekantiaj altepemayo' iwan altepemela'tajtolmej iga inín tatkinekilis ma monexti iwan ma monejnti.

Sempoal majtal chikome powal

1.- Altepemela'tajtolmej motatkimakaj iga nóchisan te moijkuilowa, moijtowa pan altepemayomej, ma momatilti yej mela'tajtowan igan ma kimatikan iwan tekiwajmej yej onokej pan altepemayomej ma kiittakan iwan ma kichiwakan ken ijkuilijto' amo ma kiyanakan ken sekin onokej yej aya' kiittasnekij.

2.- Ateyi pan inín ijkuilol kan ma kiiyto iga altepemela'tajtolmej kikuiliaj itatkinekilismej.

Sempoal majtal chikueyi powal

Altepemayomej mosenpalewiskej iwan altepemela'tajtolmej iga inín amaijtol tanawatil ma mochiwa kej ijkuilijto'

Sempoal majtal chiknawi powal

Altepemela'tajtolmej motatkimakaj iga ma kipiakan palewil tomin iwan kiojkuiltiskej altepemayomej iga yej onokej asentapalpa ma tapalewikan iwan ijkon ma mochijto ken ijkuilijto' pan inín ama'

Ompoali powal

Altepemela'tajtolmej motatkimakaj iga ma moyolmelawakan kua' ono' tejté iyakapamej yej kixikoltiaj, ma moyejeje' tajtolmatikan iwan altepemayomej. Kénasan ma moyolchikawan kua' ono' kuesolis. Ma moyoltalikan iwan ma momakuepaltikan kua' achi mokokojkej, ma kichiwakan ken yejamen kimatij pan inemilismej, itajlanmikismej iwan pan ikiapa tamatilismej.

Ompoali se powal

Inóchisan nechkolis yej ono' pan nechkol altepetal iwan sewo' yej momakaj pan altepemayomej, tapalewiskej iga ma mochiwa ken ijkuilijto' pan inín amaijtol. Motemojtiaati ken altepemela'tajtolmej asitiaskej pan tajtolnechkol.

Ompoal ome powal

Chan altepetal nechkol iwan inochi imaselkayomej, inon yej kiiisto' mela'tajtolmej pan altepe' iwan pan altepemayomej nochipa kiiistoskej iga ma mochijto inewi ken ijkuilijto' pan inin ijtol sekan tajtol.

Ompoal eyi powal

Inin ijtol ama' motatkimakaj iga nochi pan isempan tajli kan onokej yej mela'tajtowaj ma ijya iga welij ma piwikan, ma weyiyakan iwan ma ye' onokan.

Ompoal nawi powal

Néwisan tatkinekilis iwan ijkanemilis yej kimakaltia inin ijtol ijya iga inochi tajtagamej iwan siwatkej yej mela'tajtowaj.

Ompoal makuil powal

Pan inin ijtol ama' ateyi kan moasis ma kiiyto iga inán iwan keman welij mokuilia inon itatkinekimej inochi yej mela'tajtowaj.

Ompoal chikuase powal

1.-Nitepa yej ijkuilijto pan inín amaijtol motajtolmaka altepemayo, altepe, agaj yej kinekis ma kichiwa tejté' yej aya' ono' pan amaijkuilol yej kichij Nechkolaltepatal. Ni agaj motekimaka iga ma kichojchokismaka se chan tajli.

2.- Ken moíjtojya iwan ijkuilojtikawi pan inín ama' nochipa moyeitstos iga amo ma moyolmiktijtokan yej mela'tajtowaj, ma kipiakan ijkanemilis. Yej ijkuilijto pan inín ama' motatkimakaj inochimej yej mela'tajtowaj e' ono' yej ayá' ijkuilijtikawi' inomej onokej pan itaksayan talama' iwan welij momanawiloj ken ijkuilijto' pan tanawatil ama' yej kipixto' altepetal, pan inín nóchisan altepemej timoojwiyotiaj. Pan inín amaijkuilol yej kichiwa toaltepatal awelij kialimpamatij yej mela'tajtowaj, mochiwa iga nóchisan welij ma titawelnemikan pan inin tajli.

3.- Yej moijtojya pan inin ama' iwan ijkuilojtikawij moejlan iga nochi ma tawel onokan, kel agaj namolnemi ma motachalti kénasan iyetika talama' iwan ijkon welij nochi ma moikninmatikan.

Yej kiijkuiloj ipan mela'tajtol
Moisés Bautista Revilla

Tapalewijkej
Plácido Hernández Pérez
Hilario Salas Castillo
Esteban Pérez Ramírez.

Kiixpowa' wan kiyektalij
Otilio Valencia de la Cruz

NOTA: Solicitamos de la manera más atenta que se nos considere los créditos de traducción.

Moye'itta- Tú mamá se mira en el espejo.

Moyeitta- Se observa claramente.

chantitolo' = lugar habitado

chantitolo' = destruir

chantitolo' = debilitar el hogar

áya = todavía no, en proceso

ayá' = no

amo ximotawelti, amo xikuesiwi = no te enojas

amo: imperativo, exhortativo...???????????

Kua' poliwis = algo que va desaparecer.

Kuapoliwis = perder la memoria.

Na nikipewa

Nipewa

Kiyeittaj = lo ven con bien.

Iwan =con ella o con él

Nigaj = aquí

Niga =

Iga = Por qué, para qué

Ye' = bueno o bien...